

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Toiminnanohjauksen kokeilun seminaari 26.11.2025

Tilaisuuden avaus

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Ammatillisen koulutuksen kansalliset tavoitteet

Toiminnanohjauksen kokeilun seminaari 26.11.2025
Neuvotteleva virkamies Ville Heinonen

Tausta

- Toiminnanohjauksen kokeilua koskevassa hallituksen esityksessä
- Toimivat sekä kokeilussa toteutettavien neuvottelujen pohjana että yleisemmin ammatillisen koulutuksen tavoitteina

Toimintaympäristön muutostekijöitä

Työelämän muutostrendejä

- Työtehtäviä ja ammatteja muuttuu ja katoaa, uusia syntyy tilalle
- Digitalisaatio ja tekoäly keskeisiä muutoksen ajureita
- Työn organisoinnin tavat muuttuvat, monipaikkaisuus/hajautuneisuus
- Työelämän yksilöllistyminen

Julkinen talous ja työllisyys

- Julkinen talous merkittävästi alijäämäinen, ongelmat osin rakenteellisia
- Maahanmuutto ylläpitää työikäisten määrää
- Tuottavuuden paraneminen lähes pysähtynyt
- Ammattiosaaminen mahdollistaa innovaatioiden siirtämisen tuotantoon ja palveluihin
- Koulutuksen vastattava työelämän tarpeisiin

Väestökehitys

- Maahanmuutto ylläpitää Suomen väestön määrää
- Oppivelvollisten määrä kasvaa vuoteen 2030 asti, mutta muutos on alueellisesti eriytynyttä
- Vuoteen 2040 mennessä ikäluokat pienenevät huomattavasti
 - Keskimäärin 80% vuoden 2024 tasosta
- Työikäisten osalta väestön määrä kokonaisuutena kasvaa, mutta vain kuudessa maakunnassa
- Monikulttuurisuus lisääntyy
- Ammatillinen koulutus maahanmuuttajien osaamispalvelujen tarjoaja ja kotoutumisympäristö

Ilmastonmuutos, luontokato ja kestävä kehitys

- Ilmaston lämpenemisen seuraukset näkyvät kaikkialla
- Luonnon monimuotoisuus köyhtyy nopeasti
- OECD:n raportin mukaan ammatillisen koulutuksen järjestäjillä voi olla merkittävä asema vihreän siirtymän tukemisessa
 - Perusosaaminen ja täydentävä osaaminen

Hyvinvointi ja sosiaaliset haasteet

- Ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat keskimäärin tyytyväisempiä opintoihinsa kuin perusopetuksessa ja lukiossa opiskelevat
- Kuitenkin esim. sosiaalisen ahdistuksen kokeminen on yleistä
- Eri-asteiset, opintojen aikaiset, tuen tarpeet yleisiä
- Liikkumisen määrä vähentynyt ja fyysinen toimintakyky heikentynyt

Kansalliset linjaukset

Linjaukset, alustavasti

- Ammatillisen koulutuksen tavoitteena ovat hyvinvoivat ja toimintakykyiset opiskelijat, joista koulutetaan osaavia ammattilaisia ja aktiivisia yhteiskunnan jäseniä. Ammatillinen koulutus tukee liikunnallista elämäntapaa. Ammattitaito ja sivistys sekä toimintakyky ovat työllistymisen edellytyksiä opintojen jälkeen ja luovat edellytyksiä osaamisen kehittämiseksi heti opintojen jälkeen ja koko työuran ajan.
- Ammatillisen koulutuksen suunnittelussa ja järjestämisessä siirretään painopistettä opiskelija- ja tutkintomääristä laatuun. Tämä tarkoittaa hyvää ja riittävää opetusta ja ohjausta kaikissa oppimisympäristöissä, joka tukee nykyistä paremmin työllistymistä, yrittäjyyttä tai korkeakouluopintoihin sijoittumista opintojen jälkeen.
- Laadukkaamman ammatillisen koulutuksen järjestämiseksi erityisesti oppivelvollisille suunnatussa koulutuksessa järjestetään nykyistä enemmän lähiopetusta, ohjausta työpaikoilla ja oppimisen tukea tutkinnon suorittamiseen. Näin tuetaan opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja ryhmäytymistä. Koulutuksen järjestäjät ottavat tavoitteen huomioon omassa johtamisessaan ja resurssisuunnittelussaan.

Linjaukset, alustavasti

- Koulutustason nostamiseksi tavoitteena on suunnata ammatillista koulutusta nykyistä enemmän ensimmäistä ammatillista tutkintoa suorittaville, myös ensimmäistä ammatillista tutkintoa suorittaville aikuisille. Myös aikuisopiskelijoille on tarjottavat riittävä opetus, ohjaus ja tuki. Vieraskielisten opiskelijoiden suomen tai ruotsin kielen opetusta vahvistetaan. Ammatillinen koulutus tarjoaa uskottavan reitin korkeakouluopintoihin. Väestön koulutustason nostamiseksi ammatillisen koulutuksen väylää korkeakouluopintoihin vahvistetaan edelleen.
- Työelämälähtöisyyden lisäämiseksi osaamisen näytöt suoritetaan työelämässä. Oppisopimuksen ja koulutusopimuksen käyttöä lisätään.
- Ammatillisen koulutuksen suorittaneiden työllistymistä parannetaan kohdistamalla tarjontaa työvoimatarpeen mukaisesti, huolehtimalla opiskelijoiden ammattitaidon kehittymisestä opintojen aikana ja varmistamalla työpaikkojen tuki oppi- ja koulutusopimusten aikana. Ammatillinen koulutus tuottaa opiskelijalle hyvät edellytyksen toimia ja työskennellä digitalisoituvassa maailmassa. Näin ammatillinen koulutus vastaa paremmin työelämän osaamistarpeisiin, vähentää kohtaanto-ongelmaa ja tukee yritysten ja julkisyhteisöjen toimintaedellytyksiä.

Linjaukset, alustavasti

- Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi jatkuvan oppimisen tarjontaa uudistetaan ja sen rahoitus pohjaa laajennetaan julkisen rahoituksen ulkopuolelle. Aikuisille suunnatussa koulutuksessa korostuvat nykyistä lyhyemmät koulutuskokonaisuudet, mikä mahdollistaa useampien henkilöiden osallistumisen.
- Ammatillisen koulutuksen järjestäjä rakenne sopeutuu työelämän ja väestön muutoksiin. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien aloitteita järjestäjä rakenteen kehittämiseksi ja tilojen tarkoituksenmukaista hyödyntämistä tuetaan. Koulutuksen järjestäjien yhteistyöllä ja työnjaolla huolehditaan määrällisesti pienempien alojen koulutustarjonnasta työelämän tarpeiden mukaisesti. Koulutuksen toteuttamisessa hyödynnetään uusia teknologisia mahdollisuuksia, silloin kun se on pedagogisten tavoitteiden ja koulutuksen saavutettavuuden kannalta perusteltua.
- Ammatillinen koulutus tukee osaltaan ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillitsemiseen tähtääviä toimia. Ammatillisessa koulutuksessa kiinnitetään huomiota vihreän siirtymän tukemiseen.
- Tuetaan kansainvälistymistä kannustamalla opiskelijoita eri pituisiin ulkomaanjaksoihin opintojen aikana ja toteuttamalla oppilaitosten välistä kansainvälistä yhteistyötä ja kehittämishankkeita.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Valtiosihteerin puheenvuoro

valtiosihteerä Mikaela Nylander,
opetus- ja kulttuuriministeriö

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Kokeiluun valitut järjestäjät ja kokeiluluvat 1.1.2026 – 31.12.2033

Toiminnanohjauksen kokeilun seminaari 26.11.2025

Ylitarkastaja Tarja Koskimäki

OKM/LAMOS/TOR

Kokeilulupahakemukset ja niiden käsittely

- Haku kokeiluun alkoi 31.1.2025 ja päättyi 28.3.2025
 - Hakemuksia tuli yhteensä 85
- Karvi pisteytys valmistui kesäkuussa
- Kuuleminen kunkin järjestäjän pisteistä toteutettiin syyskuun aikana
 - vastineista ei ilmennyt sellaisia vaatimuksia tai selvityksiä, jotka olisivat vaikuttaneet asian ratkaisuun
- Päätökset kokeiluluvista on tehty 23.10.2025
- Kokeiluluvat on tehty ajalle 1.1.2026 – 31.12.2033
- Kokeilulupa korvaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:n mukaisen tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan kokeilun ajaksi

Kokeiluun valittavat koulutuksen järjestäjät

Kokeilulain 9 §:n 1-2 momenttien mukaan:

- Opetus- ja kulttuuriministeriö valitsee kokeiluun enintään 40 koulutuksen järjestäjää, jotka täyttävät 8 §:ssä säädetyt edellytykset. Valintaa varten opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa Suomen koulutuksen järjestämisen ja väestöpohjan perusteella tarkoituksenmukaisiin alueisiin.
 - Maa jaettiin viiteen eri alueeseen Pohjoinen, Itäinen, Läntinen, Keskinen ja Eteläinen, PILKE & tämä jako toteutti momentin 2 vaatimuksen:
- Alueelta kokeiluun valittavien koulutuksen järjestäjien lukumäärän perusteena on kyseisen alueen koulutuksen järjestäjien opiskelijavuosimäärän suhteellinen osuus valtakunnallisesta opiskelijavuosien kokonaismäärästä. Valtakunnallisella opiskelijavuosien kokonaismäärällä tarkoitetaan vuodelle 2025 opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 10 §:n 1 momentissa tarkoitetulla päätöksellä myönnettyjä tavoitteellisia opiskelijavuosia.
 - Em. Täyttyi myös siten, että tapauksissa, joissa koulutuksen järjestäjän pääasiallinen toiminta järjestetään muualla kuin järjestämisluvassa mainitussa kotipaikassa, on koulutuksen järjestäjä sijoitettu siihen alueeseen, johon se maakunta, jossa sen koulutus on pääasiallisesti toteutunut, kuuluu: merkittävin yhden Uudenmaan järjestäjän sijoittuminen alueelle Pohjoinen

Kokeiluun valittavat koulutuksen järjestäjät

- Lain 9 § 3 mom:

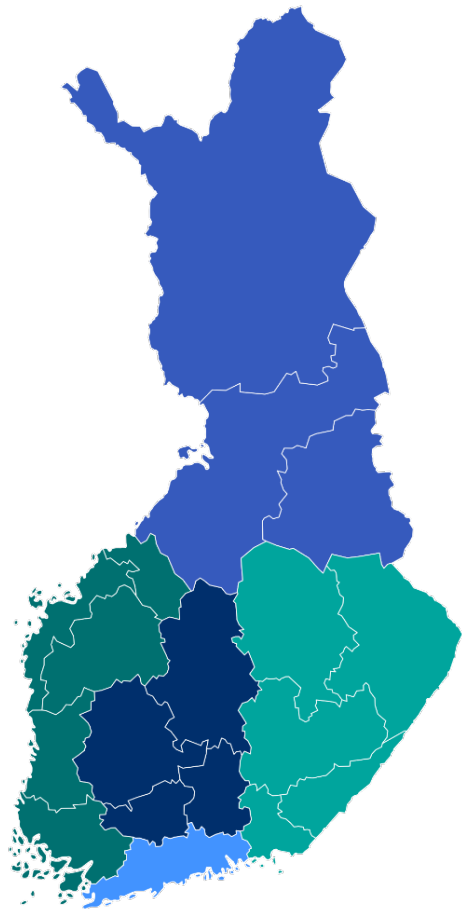
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus pisteyttää hakijat. Pisteytyksen perusteena käytetään 8 §:ssä säädettyjä kokeiluluvan myöntämisedellytyksiä.

Kokeiluun valitaan alueittain eniten pisteitä saaneet koulutuksen järjestäjät siten, että kokeiluun osallistuvia koulutuksen järjestäjiä valitessaan opetus- ja kulttuuriministeriö huolehtii siitä, että:

- 1) kokeiluun osallistujia on molemmilla kansalliskielillä;
- 2) kokeiluun osallistuvien kokonaisuus on valtakunnallisesti riittävä opiskelijavuosimäärältään;
- 3) kokeiluun osallistuvien kokonaisuus on riittävän monipuolinen tutkintotarjonnaltaan;
- 4) kokeiluun osallistuvien kokonaisuudessa on mukana sekä julkisoikeudellisia että yksityisoikeudellisia koulutuksen järjestäjiä.

- *Karvin pisteytyksen jälkeen ei em. perusteilla ollut tarpeen tehdä muutoksia vaan, em. kriteerit täyttyvät sillä kokonaisuudella, joka muodostui viiden eri alueen (PILKE) eniten pisteitä saaneista järjestäjistä*

Kokeilun valinnassa sovellettavat alueet

	Alue	Valittavien lkm
	Alue P (Kainuu, Lappi, Pohjois-Pohjanmaa)	5 järjestäjää
	Alue I (Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Kymenlaakso, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo)	6 järjestäjää
	Alue L (Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Satakunta, Varsinais-Suomi)	8 järjestäjää
	Alue K (Kanta-Häme, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Päijät-Häme)	8 järjestäjää
	Alue E (Uusimaa)	13 järjestäjää

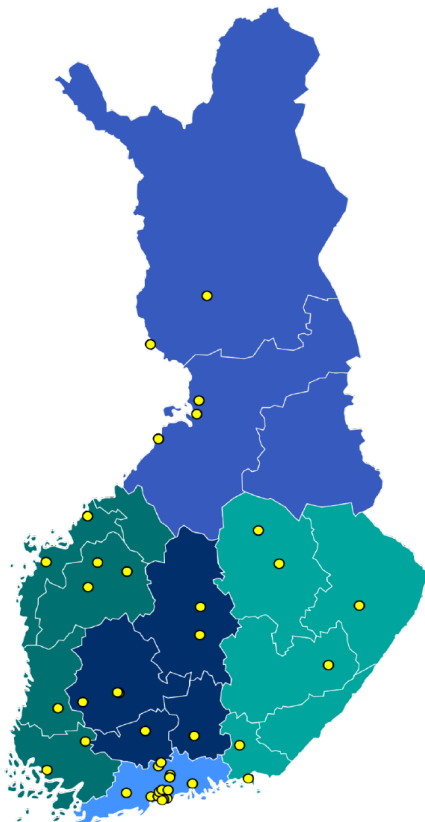
Hakemukset PILKE-alueittain

- Alue P: 13, voitiin valita 5
- Alue I: 14, voitiin valita 6
- Alue L: 18, voitiin valita 8
- Alue K: 16, voitiin valita 8
- Alue E: 24, voitiin valita 13

Kokeiluluvan myöntämisedellytykset

- Kokeilulain 8 §: Kokeilulupa voidaan myöntää hakijalle, jolla on kokeilun tarkoitus huomioiden
 - 1) perustelut kokeiluun hakeutumiselle;
 - 2) mahdollisuudet muuttaa ja uudistaa toimintaansa;
 - 3) toiminnalliset edellytykset tutkintojen ja koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen;
 - 4) riittävä yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa hakijan toiminta-alueella;
 - 5) riittävät laadunhallintamenettelyt.
- Em. oli purettu hakemuslomakkeeseen kokonaisuuksiksi, ml. ohjeistus
- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi arvioi hakemukset ja pisteytti ne seuraavasti – eniten pisteitä saaneet ja siten valitut:

Kokeiluun valitut järjestäjät

Alue P (Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa, Lappi)
Ammattiopisto Luovi Oy Kemi-Tornionlaaksan koulutuskuntayhtymä Lappia Koulutuskuntayhtymä Brahe Koulutuskuntayhtymä OSAO Rovaniemen Koulutuskuntayhtymä
Alue I (Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo)
Itä-Savon koulutuskuntayhtymä Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä Kouvola Ammattiopisto Oy Pohjois-Karjalan Koulutuskuntayhtymä Savon Koulutuskuntayhtymä Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä
Alue L (Varsinais-Suomi, Satakunta, Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa)
Järviseedun Koulutuskuntayhtymä Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymä Optima samkommun Raisio Seudun Koulutuskuntayhtymä Satakunnan koulutuskuntayhtymä Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Suomen Yrittäjäopisto Oy Svenska Österbottens förbund för Utbildning och Kultur
Alue K (Keski-Suomi, Pirkanmaa, Kanta-Häme, Päijät-Häme)
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia Kiipulasaatio sr Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä Koulutuskuntayhtymä Tavastia SASKY koulutuskuntayhtymä Tampereen Aikuskoulutussäätiö sr Tampereen kaupunki Äänekosken Ammatillisen Koulutuksen kuntayhtymä
Alue E (Uusimaa)
Ammattiopisto Spesia Oy AVA-instituutin Kannatusyhdistys ry Careeria Oy Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia Helsingin kaupunki Hyria koulutus Oy Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Live-säätiö sr Luksia, Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Mercuria kauppaoppilaitos Oy Perho Liiketalousopisto Oy Työtehoseura ry Vantaan kaupunki

Kokeilulupien sisällöstä

1/3

Kokeilulupien sisällössä ei ollut mitään harkintaa, vaan

- luvassa ovat ne tutkinnot, niiden osaamisalat ja rajoitukset sekä tehtävät, jotka niissä ovat tällä hetkellä (ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:n mukaiset tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvat)
- kokeilulain 3 §:n perusteella lisättiin ammatilliseen tutkintorakenteeseen kuuluvia ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja; & mikäli ei ollut työvoimakoulutuksen, laajennetun oppisopimuksen ja/tai vankilaopetuksen tehtävää, ne lisättiin
- lupiin ei kuitenkaan sisälly niitä rajoitettuja tutkintoja ja tutkintojen osaamisaloja, jotka 1.10.2025 voimaan tulleen OKMAsetuksen 880/2025 mukaan rajoitetaan uusina oikeuksina

- Po. asetuksen sisältämiä rajoituksia tehtiin kokeilulain 5 §:n perusteella:
 - Ko. tutkinnon tai osaamisalan järjestämiskustannukset poikkeavat merkittävästi em. keskimääräisistä järjestämiskustannuksista
 - esimerkki 1: metsäalan perustutkinto, metsäkoneenkuljetuksen osaamisala: niillä, joilla se on luvassa, oikeus säilyi – muut saivat uutena oikeutena po. tutkinnon, josta on rajattu pois ko. osaamisala
 - Ko.tutkintoon tai osaamisalaan liittyvää osaamista säännellään lailla tai asetuksella taikka sitä koskee Suomea velvoittava kansainvälinen sopimus
 - esimerkki 2: talotekniikan ammattitutkinto, kylmäasennuksen osaamisala: niillä, joilla se on luvassa, oikeus säilyi – muut saavat uutena oikeutena po. tutkinnon, josta on rajattu pois ko. osaamisala
 - Ko. tutkinnon tai osaamisalan laaja järjestämisoikeus heikentää olennaisesti kyseistä koulutusta erikoistuneesti tämän lain voimaan tullessa tarjonneiden koulutuksen järjestäjien asemaa
 - esimerkki 3: liikunnanohjauksen perustutkinto: niillä, joilla se on luvassa, oikeus säilyi – kukaan ei saanut uutena oikeutena

MUTTA: näitäkin voidaan kokeiluluvalla järjestää laajennetun oppisopimuskoulutuksen tehtävän puitteissa

Kokeilulupien sisällöstä

3/3

- Em. säännöllä muodostuneen kokeiluluvan tutkintoihin annettiin oikeus myös englannin kielellä (kokeilulain 4 §)
 - kuitenkin niin, että mikäli kokeiluluvan tutkinnossa on jokin osaamisalarajoitus, ao. rajoitus koskee myös tutkintokieltä englanti

Huom! Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA) – oma lainsäädäntönsä

- Ei sisälly kokeilulupa
- Ei sisälly eikä ole sisältynyt ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupaankaan, vaan on erillinen lupa

Kiitos!

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilu: Neuvottelumenettelyn vaiheet

Toiminnanohjauksen kokeilun seminaari 26.11.2025
Erityisasiantuntija Antti Markkanen
Opetusneuvos Mari Pastila-Eklund

Neuvottelumenettelyn tavoitteet

- Opetus- ja kulttuuriministeriö ja koulutuksen järjestäjä (40 kokeilujärjestäjää) sopivat neljän vuoden mittaiseksi sopimuskaudeksi (strategiakausi 2026-2029) koulutuksen järjestäjän toiminnalle asetettavista
 - tutkintojen, työllistymisen ja jatko-opintojen kannalta keskeisistä laadullisista ja määrällisistä tavoitteista
 - toteutumisen seurannasta ja arvioinnista strategiakauden aikana.
- Lisäksi voidaan sopia koulutuksen järjestäjän muista kehittämistoimista ja -tehtävistä.

Neuvotteluihin valmistautuminen ja sitä koskevat ohjeet

- Seminaari 26.11.2025 kokeilujärjestäjille
- Ohjekirje; Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilun neuvottelumenettelyn käytänteet strategiakaudella 2026–2029:
 - Kokeilun tavoitteet
 - OKM:n linjaukset ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi (Kansalliset ammatillisen koulutuksen tavoitteet)
 - Neuvottelumenettelyn aikataulu ja vaiheet

Neuvotteluissa käytettävä tietopohja ja tilannekuva

Neuvottelujen tietopohja - indikaattorit

TOTEUMATIETO

- Opiskelijavuodet:
 - maksuttomat
 - ei-maksuttomat
- Työllistyminen
- Jatko-opintoihin siirtyminen
- Suoritetut tutkinnot
- Suoritetut tutkinnon osat
- Tutkintokieli englanti
- Vankilaopetus
- TUVA-koulutus (jos on järjestämislupa)
- Työvoimakoulutus

TALOUS

- Järjestäjäkohtaiset taloustiedot

ENNAKOINTI JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

- Työvoiman saatavuus ja kohtaanto (Työmarkkinatori)
- Ennakointi (Opetushallitus)
- Osaamistarve (JOTPA:n osaamistarvekompassi)
- Väestö
- Väestöennuste

LAATU

- Näyttöjen toteuttamisympäristö
- Näyttöjen arvioijat
- Opetuksen ja ohjauksen määrä, perustutkinnot
- Osaamisen hankkiminen eri oppimisympäristöissä

Järjestäjäkohtaiset tilannekuvat

- Tietopohjan perusteella OKM laatii kokeilujärjestäjäkohtaisen tilannekuvan
- Tilannekuva toimintaympäristöstä sekä ennakoiduista muutoksista (väestö, työvoiman tarve)
- Tilannekuva toiminnallisista, laadullisista ja taloudellisista indikaattoreista esim.:
 - parhaiten ja heikoiten työllistävät tutkinnot
 - oppivelvollisten ja muiden opv-määrä
 - suoritettut tutkinnot/osat
 - jatko-opintoihin siirtyminen
 - näyttöympäristöt ja näyttöjen arvioijat
 - osaamisen hankkiminen eri oppimisympäristöissä
 - opetuksen ja ohjauksen määrä perustutkinnoissa
 - taloudellinen kantokyky
- Tietopohja ja tilannekuva on neuvottelun pohja-aineisto

TEAMS-näkymä

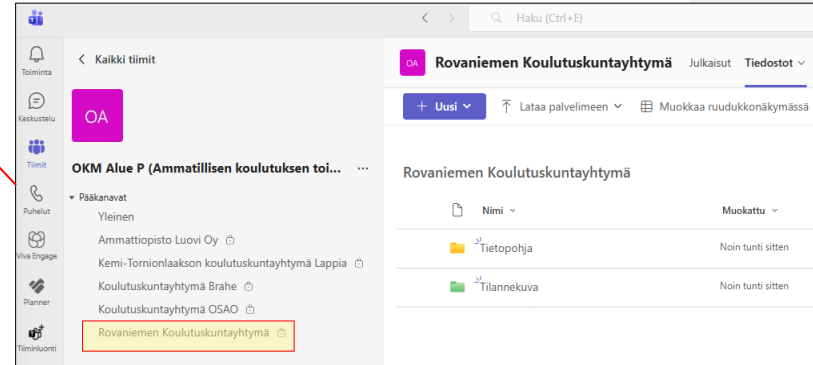
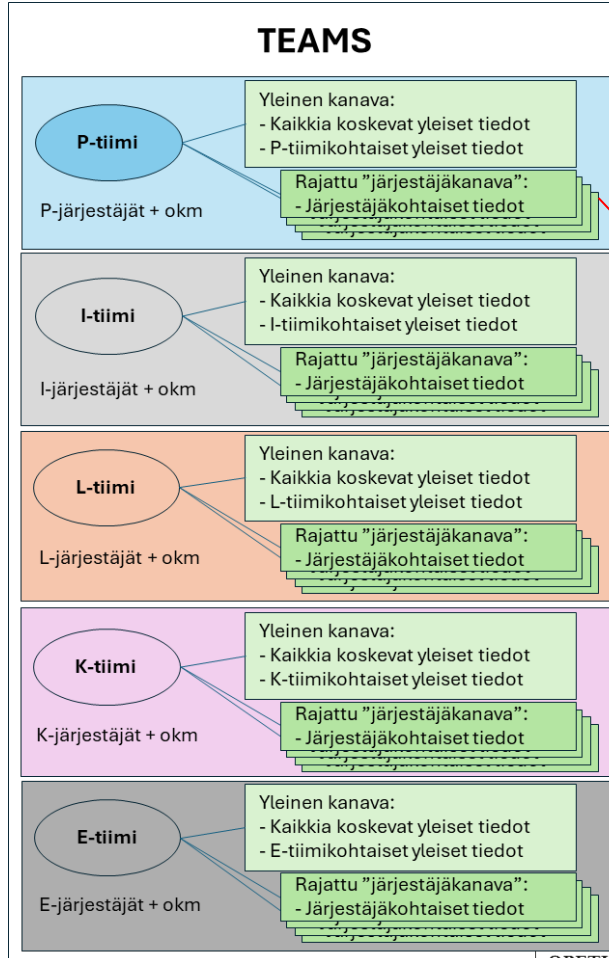
Kokeiluun liittyvien aineistojen jakaminen ja näihin liittyvä yhteydenpito sekä tiedotus TEAMSillä

Viisi tiimiä: **P-tiimi**, **I-tiimi**, **L-tiimi**, **K-tiimi**, **E-tiimi**

Jokaisessa tiimissä:

- **Yleinen kanava:**
 - Kaikkia järjestäjiä (40) koskevat ja tiimin (PILKE-alueen) järjestäjiä koskevat yleiset tiedot ja viestintä.
- **Rajatut ”järjestäjäkanavat”:**
 - Vain järjestäjäkohtaiset tiedot ja viestintä.

- OKM:ltä pyyntö joulukuussa 2025 järjestäjille nimetä henkilöt TEAMS-käyttäjiksi
-> OKM avaa ko. henkilöille pääsyn ja käyttöoikeuden
- Järjestäjille webinaarit tietopohja-aineistosta ja Teams-kanavista

Sopimusmalli

Sopimusmalli 1/7

1. Sopimuksen tausta

- Kansalliset ammatillisen koulutuksen tavoitteet
 - Kokeilujärjestäjä huomioi sopimusehdotuksessaan kaikki kansallisten tavoitteiden kohdat
- Tilannekuva koulutuksen järjestäjän toimintaympäristöstä ja sen ennakoidusta kehityksestä
- Koulutuksen järjestäjän ensisijainen toiminta-alue

Sopimusmalli 2/7

2. Koulutuksen järjestäjän strategian keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet suhteessa ammatillisen koulutuksen kansallisiin tavoitteisiin, toimintaympäristön muutoksiin ja järjestäjän ensisijaiseen toiminta-alueeseen sopimuskaudella

a) Vaikuttavuustavoitteet (**esimerkki**)

- Työllistymisen sekä jatko-opintoihin siirtymisen edistäminen x koulutusala/aloilla
- Eri ryhmien työllistymisen sekä jatko-opintoihin siirtymisen edistäminen

Sopimusmalli 3/7

2. Jatkuu

b) Toiminnalliset tavoitteet **esimerkkejä**

- Oppivelvollisten toteutuneen opetuksen ja ohjauksen määrä on vähintään 12 tuntia/osp.
- Tutkinnon osien suorittaneiden määrä kasvaa työikäisessä väestössä
- Koulutus- ja oppisopimuskoulutuksena hankitun osaamisen määrä kasvaa
- Näytöt suoritetaan pääosin työpaikoilla aidoissa työtehtävissä ja -prosesseissa / näyttöjen suorittaminen pääosin työpaikoilla aidoissa työtehtävissä ja -prosesseissa kasvaa x-x
- Tietovarantojen (eHOKS, Koski) käyttö systemaattisesti koulutuksen järjestäjän toiminnan kehittämisessä/johtamisessa paranee
- Henkilöstön osaaminen ja valmiudet työelämäyhteistyöhön paranevat

Sopimusmalli 4/7

2. Jatkuu

- c) Toimenpiteet ja niiden ajoittuminen (kokeilujärjestäjän sisäiset toimet ja laatu, **esimerkiksi**)
- Toiminta-alueen työvoimatarpeisiin vastaamiseksi lisätään koulutusalan/x tutkinnossa erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntämistä.
 - Järjestäjä toimeenpanee x hankkeen parantaakseen henkilöstön osaamista työelämäyhteistyössä / parantaakseen tietovarantojen (eHOKS, Koski) käyttöä systemaattisesti koulutuksen järjestäjän toiminnan kehittämisessä/johtamisessa.
 - Toiminta-alueen negatiiviseen väestömuutokseen reagoimiseksi luovutaan vuoteen x mennessä x koulutusalan/x tutkinnon järjestämisestä.
 - Toiminta-alueen oppivelvollisten/työikäisten/työllisyysalueiden palvelukyvyyn varmistamiseksi edistetään/selvitetään työnjako toiminta-alueella toimivien muiden koulutuksen järjestäjien kanssa.
 - Selvitetään ratkaisuja väestön kehitykseen

Sopimusmalli 5/7

3. Järjestämisluvan opiskelijavuosien enimmäismäärä

Koulutuksen järjestäjän opiskelijavuosien enimmäismäärä on strategiakaudella xx. Sopimuksen täytäntöönpanon ehtona on, että opetusministeri tulee päättämään kokeiluluvan opiskelijavuosien enimmäismäärästä tämän sopimuksen mukaisesti.

Sopimusmalli 6/7

4. Harkinnanvarainen rahoitus

Tämän sopimuksen kohdassa 2 asetettujen tavoitteiden saavuttamisen tukemiseksi / tai kohdassa 2 asetettujen y ja x tavoitteiden saavuttamisen tukemiseksi (esim. alan x koulutuksen kehittämiseksi tai koulutuksen lisäämiseksi) opetus- ja kulttuuriministeriö tulee kohdentamaan strategiakaudella 2026-2029 harkinnanvaraista rahoitusta koulutuksen järjestäjälle julkisen talouden suunnitelman 20xx-20xx puitteissa. Harkinnanvarainen rahoitus myönnetään strategiakaudella vuosittain kunkin vuoden talousarvion määrärahasta, mikäli eduskunta vahvistaa talousarvioehdotuksen.

Sopimusmalli 7/7

5. Seuranta

Sopimuksessa sovittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden väliarviointi toteutetaan toukokuussa 2028 pääosin valtakunnallisista tietovarannoista saatavien indikaattoritietojen pohjalta.

Mikäli väliarvioinnissa koulutuksen järjestäjä ei näyttäisi saavuttavan tässä sopimuksessa sovittuja tavoitteita tai suunta ei näyttäisi toivottavalta ja tilanne johtuisi pääsääntöisesti koulutuksen järjestäjästä riippumattomista syistä, voitaisiin tavoitteita ja toimenpiteitä muuttaa kesken strategiakauden.

Neuvottelumenettelyn aikataulu ja vaiheet

Neuvottelumenettelyn aikataulu ja vaiheet 1/3

Tammi-helmikuun vaihde 2026

- Tietopohja, tilannekuva ja kansalliset ammatillisen koulutuksen tavoitteet toimitetaan jokaiselle kokeilujärjestäjälle (Teams-kanavalle). Tieto järjestäjäkohtaisesta neuvotteluajankohdasta.

Helmikuu 2026

- OKM järjestää kokeilujärjestäjien asiantuntijoille kolme webinaaria, joissa käydään läpi tietopohjaa ja Teams-kanavien sisältöä. Webinaarien ajankohdat ja sisällöt ovat: 9.2. Vipusen ja eHoksin aineisto, 10.2. ennakointitieto, 12.2. Teams-kanavat.
- Kokeilujärjestäjä toimittaa ehdotuksensa strategisista ja toiminnallisista tavoitteistaan strategiakaudelle OKM:lle. Ehdotus on laadittava yhteistyössä järjestäjän ensisijaisen toiminta-alueen keskeisten yhteistyötahojen kanssa.

Neuvottelumenettelyn aikataulu ja vaiheet 2/3

Maaliskuu 2026

- Kokeilujärjestäjä ja OKM käyvät vuoropuhelua järjestäjän toimittamasta ehdotuksesta sekä kansallisten ammatillisen koulutuksen tavoitteiden, tietopohjan ja tilannekuvan hyödyntämisestä.

Huhti-toukokuu 2026

- Sopimusneuvottelut ajalla 7.4.-21.5.2025 (2 tuntia/kokeilujärjestäjä). Neuvottelut etenevät PILKE-alueittain. Kokeilujärjestäjältä neuvotteluun voi osallistua enintään 5 henkilöä.

Neuvottelumenettelyn aikataulu ja vaiheet 3/3

Kesäkuu 2026

- Opetus- ja kulttuuriministeriön ja kokeilujärjestäjien väliset sopimukset viedään Vahvaan ja OKM:n nettisivuille.

Marraskuu 2026

- Mahdolliset järjestämislupamuutospäätökset ja harkinnanvaraisen rahoituksen päätökset (v. 2026 osalta alkusyksy) tehdään normaalissa aikataulussa esittelystä ministerille.

**Yhteydenotot ja kysymykset:
toiminnanohjauksenkokeilu.okm@gov.fi**

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilun arviointi

Toiminnanohjauksen kokeilun seminaari 26.11.2025

Jani Goman, arviointineuvos, Karvi

Karvin tehtävä perustuu lakiin ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta (L 1077/2024, 13 §)

Kokeilun seuranta ja arviointi

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteuttaa seuranta- ja vaikuttavuustutkimuksen, jolla seurataan ja arvioidaan toiminnanohjauksen kokeilun tarkoituksen toteutumista, neuvottelumenettelyn toteutumista ja kokeilun vaikuttavuutta. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi lisäksi toteuttaa kilpailutuksen erillisen tutkimushankkeen käynnistämiseksi.

Kokeilussa mukana olevien koulutuksen järjestäjien on pyydettäessä toimitettava tutkimuksen ja seurannan edellyttämät välttämättömät tiedot maksutta ja salassapitosäännösten estämättä Kansalliselle koulutuksen arviointikeskukselle ja opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämälle tutkimusyhteisölle.

Kuulemiset

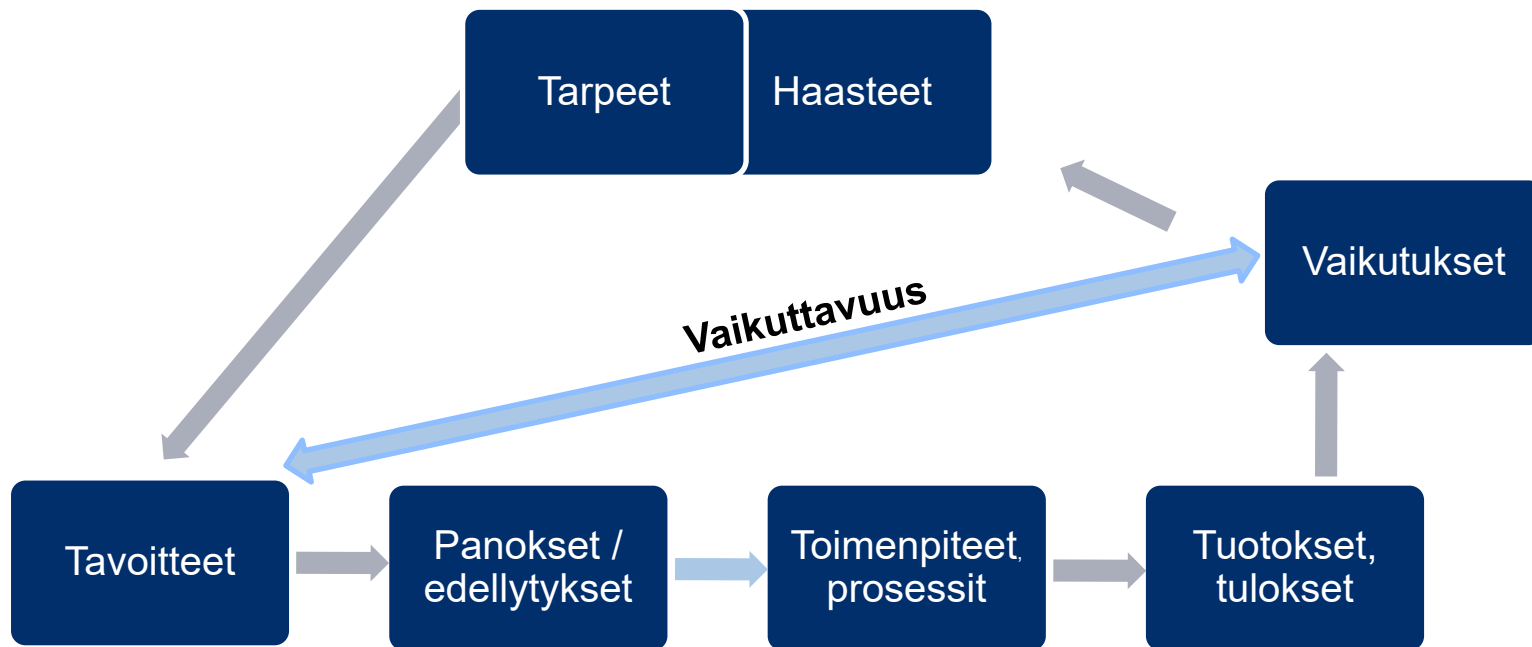
Karvi järjesti kuulemistilaisuuksia syksyllä 2025, joihin kutsuttiin eri sidosryhmien edustajia: ammatillisen koulutuksen järjestäjien valtakunnallisia yhdistyksiä, työelämäjärjestöjä, opiskelijajärjestöjä, ammattikorkeakoulutuksen edustajia, tutkimuksen asiantuntijoita sekä opetushallinnon ja ministeriöiden edustajia.

Lisäksi jokaisella koulutuksen järjestäjällä on mahdollisuus kertoa näkemyksiään arvioinnin yhteyshenkilön ilmoittamisen yhteydessä.

Arvioinnin vaiheet ja kokonaisaikataulu

	Vuosi	Arvioinnin kohde
1. Sopimuskausi	2026	Lähtötilanne
	2027	Neuvottelumenettelyn toteutumisen arviointi
		Kokeilun ensivaikutusten arviointi
	2028	Kokeilun väliarviointi
	2029	
2. Sopimuskausi	2030	Neuvottelumenettelyn toteutumisen arviointi uudella sopimuskaudella
	2031	Toisen kauden ensivaikutusten arviointi
	2032	Vaikutusten arviointi suhteessa lähtötilanteeseen
	2033-34	Kokeilun vaikuttavuuden kokonaisarviointi

Vaikuttavuuslogiikan yleinen malli

Reaaliaikainen prosessien arviointi

Vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointi

Arvioinnin kohde

Lähtötilanne

Neuvottelumenettelyn toteutumisen arviointi

Kokeilun ensivaikutusten arviointi

Kokeilun väliarviointi

Neuvottelumenettelyn toteutumisen arviointi uudella sopimuskaudella

Toisen kauden ensivaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi suhteessa lähtötilanteeseen

Kokeilun vaikuttavuuden kokonaisarviointi

Arvioinnissa

- Hyödynnetään erilaisia arvioinnin viitekehyksiä ja aineistoja.
- Tarkastellaan vaikutuksia kokeilun edetessä ja kokonaisvaikuttavuutta kokeilun päätteeksi.
- Tarkastellaan myös niitä tekijöitä, jotka erilaisissa toimintaympäristöissä edistävät tai rajoittavat kokeilun tavoitteiden saavuttamista.
- Kiinnitetään huomiota siihen, tukeeko kokeiltava malli aiempaa paremmin koulutus- ja osaamistarpeisiin vastaamista ja tuottaako se lisäarvoa aiempaan verrattuna.
- Tuotetaan ja raportoidaan tietoa kokeilun eri vaiheissa. Näin arviointi osaltaan tukee kokeilun toteutusta ja toimeenpanoa.
- Tuotetaan tietoa myös järjestämislupamallissa olevista koulutuksen järjestäjistä ja kokeilun vaikutuksista heihin.

Arvioinnin ensimmäinen vaihe (vuosi 2026)

Tuotetaan tietoa lähtötilanteesta valittujen näkökulmien osalta siten, että se muodostaa perustan myöhemmin tehtävälle arvioinnille:

- tuotetaan tietoa sekä kokeiluun osallistuvien että järjestämisluvalla toimivien koulutuksen järjestäjien lähtötilanteesta
- näkökulmina mm. tutkinto- ja koulutustarjontaan ja toteumiin sekä koulutuksen laatuun, tuloksiin ja vaikuttavuuteen liittyvät teemat
- verrataan kehitystrendejä ennen kokeilua, kokeilun aikana ja kokeilun päätteeksi
- seurataan sekä kokeiluun osallistuvien että järjestämislupamallissa olevien kehitystä ja verrataan kehityskulkuja toisiinsa.

Arvioidaan neuvottelumenettelyn toteutumista:

- Tarkastellaan neuvottelumenettelyn eri vaiheita ja prosesseja, tunnistetaan vahvuuksia ja mahdollisia kehittämistarpeita. Hankitaan tietoa sekä järjestäjien että ministeriön näkökulmasta. Havainnoidaan neuvottelutilanteita.

Väliarviointi (vuosi 2029)

- Kokeilua koskevan lain hyväksyessään eduskunta (EV 180/2024 vp, 1) edellytti, että valtioneuvosto seuraa ammatillisen koulutuksen kokeilun etenemistä ja arvioi kokeilulain puolivälissä uudistuksen vaikutuksia ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkostoon ja järjestäjien toimintaedellytyksiin sekä opiskelupaikkojen saatavuuteen alueellisten tarpeiden ja huoltovarmuuden näkökulmasta.
- Myös hallituksen esityksessä (HE 161/2024 vp) asetettiin tavoitteeksi toteuttaa väliarviointi 2029, jossa tarkasteltaisiin, onko kokeilulla saavutettu sille asetettuja tavoitteita, onko sillä ollut vaikutuksia koulutustarjontaan tai järjestäjäkenttään ja onko kokeilu edistänyt opetushallinnon ja koulutuksen järjestäjien välistä vuorovaikutusta. Lisäksi arvioidaan, onko kokeilulla ollut myönteisiä vaikutuksia järjestäjien ja alueiden elinkeinojen sekä TE-palvelujen yhteistyöhön.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

KIITOS!

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Ryhmätyöskentely PILKE-alueittain

Ohjeet ryhmäkeskusteluille

- Jakautukaa oman PILKE-alueen pöytiin siten, että samassa pöydässä olisi mahdollisimman paljon eri koulutuksen järjestäjien edustajia.
- Valitkaa pöydästänne puheenjohtaja, joka kirjaa tietokoneelle muistiinpanoja käymästänne keskustelusta.
- Kahvitauon jälkeen, klo 15 alkaen, käymme läpi keskusteluissa esiin nousseita ajatuksia.
- Pyydämme lähettämään ryhmäkeskusteluiden muistiinpanot osoitteeseen toiminnanohjauksenokeilu.okm@gov.fi mielellään maanantaihin 1.12. mennessä, jotta ne ovat hyödynnettävissä neuvottelumenettelyiden valmisteluissa.

Keskustelun teemat

- Odotukset kokeilulle ja neuvotteluille
 - Mitä mahdollisuuksia näette kokeilun tarjoavan?
 - Miten kokeilu vastaa ammatillisen koulutuksen haasteisiin?
 - Mitä ministeriön pitäisi erityisesti ohjeistaa?
- Yhteistyö kokeilualueella
 - Miten kokeilu edistää alueellista yhteistyötä?
 - Miten saadaan konkreettisesti osallistettua kaikki järjestäjät?
 - Miten kokeilun edellyttämä sidosryhmäyhteistyö on tarkoituksenmukaista järjestää?

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Ryhmätyöskentelyn läpikäynti

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Päätössanat

yljohtaja Petri Lempinen,
opetus- ja kulttuuriministeriö

KIITOS!

Kokeiluun liittyvät yhteydenotot:
toiminnanohjauksenkokeilu.okm@gov.fi